

ТОП-ТЕМИ: [здоров'я](#)
[Володимир Зеленський](#)

[Дайджест](#) > [QAnon, масони, пласка Земля: найвідоміші конспірологічні теорії](#)

QAnon, масони, пласка Земля: найвідоміші конспірологічні теорії

Автор: «Фраза»

04.01.25
11:09

677



Світом керує всевладна таємна організація, Голокост — це вигадка світового єврейства, американці ніколи не висаджувалися на Місяць, а Земля — пласка та інші теорії змов.

Віра у різні конспірологічні теорії супроводжувала людство протягом усієї історії: майже завжди вона була пов'язана з упередженнями та стереотипами, пропагандою та війнами. Наприклад, за часів Римської імперії існувала теорія змови, за якою імператор Нерон не покінчив життя самогубством, а інсценував свою смерть: нібито він переховувався та чекав можливості повернутися до влади. Згодом ця теорія перетворилася на оповідь про повернення тирана зі світу мертвих. Особливо цього боялися ранні християни, бо за життя Нерон провадив жорстокі антихристиянські репресії.

На Ранній новий час припадає розквіт полювання на відьом. Упродовж XV—XVIII століть десятки тисяч невинних жінок стали жертвами забобонів і марновірства, що базувалися не тільки на релігійних віруваннях, але й на масовій теорії змови про існування угод із дияволом і відьомських шабашів, а також здатності людей впливати на поширення епідемій і поганий врожай. Тоді навіть створювали детальні інструкції про те, як розпізнати відьом і за допомогою яких тортур отримувати їхні зізнання. Свого часу справжнім бестселером стала книга «Молот відьом», написана у 1486 році німецьким інквізитором Генріхом Крамером.

А деякі американські дослідники, до прикладу, вважають, що існування США є прямим наслідком віри в теорії змови — і це зафіксовано в Декларації незалежності: тодішні революціонери вважали, що встановлений британською короною податок на чай — це перший крок до остаточного поневолення колоній, і треба швидко опиратися узурпатору.

У XX—XXI століттях, які були наповнені революціями, війнами та геноцидами, теорії змов стали частиною популярної культури та почали впливати на людей по всьому світу. Про них писали книги, знімали фільми та навіть співали пісні, а ще більше на зростання популярності різних конспірологічних теорій вплинули урізноманітнення методів пропаганди, розвиток комп'ютерних технологій та поява інтернету.

Розповідаємо про найбільш відомі конспірологічні теорії, пов'язані з політикою та наукою, а також пояснюємо, хто та чому стає ревізіоністами Голокосту, плоскоземельниками й антивакцинаторами.

Політика

Один із найбільш популярних видів теорій змов — віра у світове панування якоїсь окремої елітарної групи людей, котрі здатні впливати на історичні події та міжнародну політику, а також беруть участь у проектуванні майбутнього людства. Конспірологічні теорії про світове панування — це свого роду стандарт та архетип: головною відмінністю між більшістю подібних уявлень є лише те, яку саме групу людей наділяють безмежною владою.

Однією з найдавніших є теорія змови про те, що Католицька церква контролює весь християнський світ. Її поява має під собою деякий ґрунт, бо історично Католицька церква та Папа Римський дійсно були активними гравцями міжнародної політики — створили власну теократичну державу в центрі Італії, коронували імператорів Священної Римської імперії, організували Хрестові походи та заснували Єзуїтський орден. Ця теорія змови стала популярною під час Реформації, коли протестанти шукали будь-які способи протистояти впливу католицизму. Після Середніх віків авторитет Католицької церкви та її роль у міжнародній політиці поступово зменшувалися, проте антикатолицька теорія змови щодо перебільшення впливу цієї церкви та її всевладдя продовжила існувати до нашого часу.

Ще одними теоріями змови про світове панування стали міфи про масонів та ілюмінітів. Перші взагалі є головними «підозрюваними» подібної конспірології:

Вибір редакції

Виявлено ще одну небувалу користь кави

[Всі новини](#)

Головне

Популярне

17.04.26 15:06

Американці розгадали таємницю нічних кошмарів

17.04.26 14:16

Озлоблений Путін готовий напасти на Європу вже цієї весни, - WP

17.04.26 14:06

У Білорусі хочуть збудувати дивний туристичний об'єкт

17.04.26 13:48

Найближчі союзники Трампа в Європі розглядають його як «токсичний тягар», — Politico

17.04.26 13:32

В ОП розповіли, коли Спецтрибунал почне повноцінно працювати

17.04.26 13:15

Син Байдена сховався від боргів у Каліфорнії, - ЗМІ

17.04.26 13:06

Реформа БЕБ буксує: ЗМІ пишуть, що у Полтаві скандал

17.04.26 12:51

Трамп заінтригував мирними переговорами з Іраном

17.04.26 12:45

Канадці розповіли про парадоксальну користь молока для дітей

17.04.26 12:16

Росія готує новий наступ на південному сході У ГУР назвали терміни та кількість військ

масони мають характерні ритуали, містичний антураж та ореол таємниці — все це сприяє тому, що саме їх нерідко нарікають тією таємною організацією, яка здатна створювати глобальні кризи, організувати революції та розпочинати війни.

Вірвання у масонську всемогутність підживлює ще й те, що до різноманітних масонських братств належали відомі люди: Моцарт, Франклін, Гарібальді, Генрі Форд, Черчилль, Уолт Дісней і багато інших. Серед українців до масонів належала низка діячів Української революції — Симон Петлюра, Михайло Грушевський, гетьман Павло Скоропадський.

З ілюмінатами ситуація інакша: якщо масонство за різними версіями виникло десь між XIV і XVII століттям, а масонські ложі й досі продовжують існувати, то товариство Баварських Ілюмінатів проіснувало лише десять років (з 1776 до середини 1780-х років), після чого разом з іншими таємними організаціями було заборонено владою Баварського курфюрства Священної Римської імперії. Все це не завадило конспірологам звинуватити ілюмінатів у тому, що вони організували Французьку революцію, а згодом і Жовтневий переворот.

Монархічні династії, мільярдери та навіть рептилоїди — кого тільки не називали частиною нового світового ладу, цих утаємничених керівників всього людства. В останні два століття серед членів всевладної таємної організації фігурують родина фінансистів Ротшильдів, а в останні десятиліття — угорсько-американський бізнесмен Джордж Сорос. У 2018 році газета The New York Times повідомила: «Теорії змови про нього стали мейнстрімом майже в усіх куточках Республіканської партії США».

Включення і Ротшильдів, і Сороса до списку тих, хто начебто керує світом, не є чимось незвичайним — через етнічне походження, бо теорії змов про світове панування часто поєднуються з антисемітськими наративами. Наприклад, теорія про так звану юдомасонську змову — це свого роду брат-близнюк оригінальної масонської конспірологічної теорії: головна різниця між ним полягає у тому, що масони мають різне походження, а за другою — майже винятково єврейське.

Різновид антисемітської теорії змови походить із Росії: свого часу поширилася збірка сфабрикованих текстів під назвою «Протоколи сіонських мудреців» (1903), яка, за твердженням письменника Сергія Нілуса, складалася з доповідей учасників першого Сіоністського конгресу у Базелі (1897). Насправді ці «Протоколи» були створені російською таємною поліцією: це було зроблено у рамках кампанії з дискредитації євреїв Російської імперії. Хоч деякі дослідники й зазначають, що багато текстів у «Протоколах» були плагіатом із більш ранніх текстів, написаних європейськими мовами, однак саме російськомовний варіант виявився найбільш відомим — і досі поширеним.

Проте не всі антисемітські теорії змов мають зв'язок зі світовим пануванням. Поміж інших є така, що суттєво вирізняється та має лише опосередковане відношення до таємних організацій. Мова про заперечення Голокосту.

Попри те, що цей геноцид є однією з найбільш задокументованих подій в історії, та те, що жертвами по-справжньому масштабного злочину стали шість мільйонів євреїв, так звані ревізіоністи Голокосту все ще знаходять простір для міфотворчості. За нею Голокост — це ніякий не геноцид, бо нацисти лише начебто депортували євреїв із Третього Рейху, а не займалися їхнім систематичним знищенням; таборів смерті буцімто було мало або вони взагалі ніколи не існували, а кількість жертв нібито є набагато меншою — приблизно вдесьятеро, тобто пів мільйона, з яких більшість нібито загинула через голод та хвороби.

Ревізіоністом, який поширював ідеї заперечення Голокосту, був письменник Поль Рассіньє, який сам брав участь у французькому русі опору та більш ніж рік провів у Бухенвальді, після якого став інвалідом. Пережитий досвід не завадив Рассіньє написати декілька післявоєнних робіт щодо «перебільшення» німецької жорстокості, де він зменшував кількість жертв і писав, що євреї гинули не тому, що їх вбивали, а тому що не змогли «приспосуватися до умов війни».

Прихильники цієї конспірологічної теорії досі вважають Голокост приводом до створення сучасного Ізраїлю, а також вважають, що кількість жертв збільшена через «бажання Ізраїлю отримати більш репарації від Німеччини». Зараз ревізіонізм Голокосту є кримінальним злочином у низці країн Європи, Канаді та Ізраїлі.

Заперечення Голокосту не єдине у своєму роді: сучасна турецька влада продовжує стверджувати, що геноцид вірмен під час Першої світової був «масштабною депортацією» з воєнних причин, а у Росії все ще заперечують Голодомор 1932—1933 років. Ця антиукраїнська теорія змови є найвідомішою серед багатьох інших, які радянсько-російська пропаганда десятиріччями намагається поширювати не лише у російськомовному просторі, але й по всьому світу. Звісно, про сучасну російсько-українську війну також вистачає конспірологічних теорій: геноцид «жителів Донбасу», «таємні біолабораторії США» в Україні та навіть повне заперечення російського вторгнення в Україну.

Є також різноманітні теорії змов, що безпосередньо пов'язані зі Сполученими Штатами: більшість із них ведуть власне походження від самих американців. Хоча є і винятки — так звана «доктрина Даллеса», радянсько-російська теорія змови, за якою американці начебто мали таємний план із морального розкладання населення СРСР.

Але й самі американці не відстають — їхня конспірологія насправді є різнобарвною: сатанинська паніка 1980-х років, коли тисячі людей вірили в існування культу сатаністів, які викрадають, катують і вбивають дітей; теорії змови про події 11 вересня 2001 року, за якими терористичний акт спланували за вказівкою уряду США, щоб потім покласти провину на Аль-Каїду та виправдати вторгнення в Афганістан та Ірак. І, звісно ж, QAnon,

На популярному турецькому курорті зафіксовано незвичайне природне явище

Новини блогосфери

05.04.26 11:29

«Ухлянт» — не причина, а симптом

05.04.26 11:15

Вирок українському ринку електроенергії

05.04.26 11:06

Захід посиляє сигнал українцям: або легалізуєшся, або пакуй валізи

18.03.26 18:39

Облави ТЦК: після війни ми ще багато років будемо відхаркувати це «необхідне зло»

Опитування

Що ви чекаєте від 2026 року?

- Закінчення війни в Україні
- Глобальну фінансову кризу
- Розвал Європи
- Кінець світу
- Нову пандемію

ГОЛОСУВАТИ

[переглянути результати](#)

прихильники якого цілком серйозно вважають що Дональд Трамп очолює таємну боротьбу проти міжнародної мережі педофілів-сатаністів, до якої нібито причетні члени Демократичної партії США. До речі, саме ця теорія стала першою в історії, яку ФБР внесло до переліку можливих внутрішніх загроз національній безпеці Сполучених Штатів.

У цьому році відбувся реліз «Забери мене на Місяць», комедії Грега Берланті про «місячну змову». Джерело

Пів століття існує так звана «місячна змова»: теорія про те, нібито американці ніколи не висаджувалися на супутнику Землі, а все це лише підробка, яку зняв режисер Стенлі Кубрик. Попри те, що за першою висадкою на Місяці (1969 року) в прямому ефірі спостерігали пів мільярда людей з усіх куточків світу, а кутникові відбивачі, що встановили астронавти на поверхні Місяця, й досі використовують земні обсерваторії, попри те, що місця висадки зафіксовані селенографами, — це все аж ніяк не стало на заваді для Білла Хейзінга, який у 1976 році написав книгу «Ми ніколи не були на Місяці». В ній він розповідав про низький рівень науково-технічного досвіду NASA, «оптичні аномалії» та відсутність зірок на фотографіях, які начебто свідчать про те, що астронавтів на супутнику не було. Згодом до цього прихильниками теорії змови були додані нібито величезний рівень радіації на Місяці; американський прапор, який майоріє «від вітру», якого не може бути на Місяці, адже там немає повітря. Це прихильники теорії трактували як доказ того, що зйомки робили на Землі, але насправді прапор хитався у процесі встановлення й мав дві планки, щоб бути розгорнутим. За різними даними, у «місячну змову» вірили або продовжують вірити 6—20% американців, 16—25% британців і — промовистий факт — 28—57% росіян.

Наука

Теорії змов про науку та пов'язані з нею явища теж є популярними серед конспірологів. Серед найбільш відомих — вірування у пласку Землю, заперечення наукових досягнень людства та альтернативні пояснення походження різних хвороб.

До XVI століття та навколосвітньої подорожі Магеллана й Елькано, що тривала протягом 1519—1522 років, кулястість Землі не була підтверджена на практиці. Під впливом Католицької церкви та її догматів більшість європейців вірили у пласку Землю. Разом із тим, освічені європейці мали доступ до знань і можливість ознайомитися з працями грецьких філософів (тих самих, що перші почали писати про круглу Землю), саме тому деякі з них не вважали Землю пласкою. Навколосвітні подорожі та наукові дослідження (а згодом і зйомки з космічних апаратів), здавалося б, мали спростувати будь-які псевдонаукові твердження, проте вони не стали на заваді для конспірологів XIX століття.

Основоположником сучасних уявлень про пласку Землю став британський письменник Самуел Роуботем, автор книги «Зететична астрономія: Земля не куля», яку він видав у 1865 році. Після його смерті було засноване «Всесвітнє зететичне товариство», а вже у середині наступного століття послідовник цієї теорії змови конспіролог Семюел Шентон створив «Товариство пласкої Землі», яке продовжує існувати донині. Запуск першого штучного супутника у 1957 році, вже згадана висадка на Місяць у 1969-му та навіть фотографія планети з космосу під назвою «Блакитна кулька» — ніщо не змогло змусити прихильників теорії змови про пласку Землю відмовитися від своїх поглядів.

За інформацією National Geographic, у пласку Землю все ще вірять 2% американців, а британська YouGov, яка спеціалізується на проведенні онлайн-опитувань, надала статистику, за якою майже 20% людей у віці 18—34 років протягом свого життя мали сумніви стосовно того, що Земля насправді кругла.

Інший клас теорій змов — конспірологічні теорії про хвороби: шкідливі вакцини, існування ліків проти раку, заперечення ВІЛ/СНІДу, вплив мобільних мереж 5G на пандемію COVID-19, чипування людей під приводом щеплення. Подібні теорії змови ширяться світом ще з часів життя британського лікаря Едварда Дженнера, який у 1798 році винайшов і першим застосував вакцину проти віспи, завдяки чому вдалося врятувати мільйони життів.

У наш час героєм розповідей про шкідливі вакцини та чипування є ще один мільярдер і філантроп Білл Гейтс. Перші теорії змови навколо його особистості з'явилися у 2010 році: конспірологи звинуватили засновника корпорації Microsoft у насильницькій стерилізації кенійських дітей шляхом щеплення проти правця.

Попри всі наукові досягнення XX—XXI століть, у світі продовжують існувати сотні конспірологічних теорій про науку. Контрольовані катаклізми, заперечення кліматичних змін і глобального потепління, НЛО-змова, Великий адронний колайдер і його небезпека для всесвіту — всі вони все ще мають своїх послідовників, які готові відстоювати навіть здавалося б узагалі неправдоподібні теорії змови.

Дослідники пов'язують теорії змови з недовірою до влади та політичних інститутів, а також пишуть, що вони виникають через схильність людей до пліткарства, спрощень і релігійні вірування. Насправді конспірологічні теорії зазвичай є питанням віри, тобто не чимось таким, що може бути доведено або спростовано. І це робить їх привабливим для людей, які навіть за наявності належних спростувань готові піддатися упередженням та емоційним переконанням.

Прихильниками теорій змов стають більш радикальні та менш толерантні люди, які шукають підґрунтя для власних переконань і поглядів. Тож не дивно, що конспірологи часом виправдовують тоталітарні країни й терористів, заперечують доведені науковцями факти та суперечать загальноновизнаним принципам моралі. Також часто аудиторією для теорій змов стають найменш захищені люди у складні періоди історії. Революції, війни, геноциди, пандемії — всі ці кризові події ставлять під сумнів усталені норми та

стимулюють віру в теорії змови; вони підштовхують збентежених і наляканих людей до осмислення чи переживання ситуації під іншим кутом зору, під впливом емоцій, а не розуму, що збільшує ймовірність увірувати у щось незвичайне.

Конспірологічні теорії є перешкодою для охорони здоров'я, сприяють зниженню довіри до наукових доказів, впливають на радикалізацію та ідеологізацію суспільств. Донедавна поширення таких теорій було обмежене маргіальною та неосвіченою аудиторією, але завдяки медіа, інтернету та соцмережам вони стали культурним феноменом початку XXI століття. І хоча комусь можуть здаватися смішними розповіді про всемогутні таємні організації або пласку Землю, для інших людей усе це цілком може бути основою для політичних переконань і сприйняття навколишнього світу.

Першоджерело - [Детектор медіа](#)

Читайте Фразу в Google News (натиснути "Підписатися")

Підпишіться на канали Фрази в [Youtube](#), [Twitter](#), [Instagram](#), [Facebook](#)

Теги:



Коментарі

Статті

Дайджест

16.04.26 09:10

Віце-прем'єр Олексій Чернишов, топ-менеджерка «Київстар» Вікторія Кириленко та інші: чому тисячі кримінальних проваджень в Україні не доходять до вироків
Автор: Андрій Майстренко, для «Фраза»

18.03.26 18:57

Бензопилу винайшли, щоб... різати жінок
Автор: «Фраза»

Теги

[Про сайт, реклама](#)

[Політика конфіденційності](#)

frazua@gmail.com

© 2026 рік «Фраза.юа» - найсвіжіші онлайн новини України та світу, авторські статті. Всі права захищені.



При використанні матеріалів обов'язково розміщення прямого та відкритого для індексації посилання на «Фраза.юа», розміщеному не нижче третього абзацу.

Редакція Фраза.юа залишає за собою право не погоджуватись з думкою автора, проте надає свободу слова відповідно до ст. 21, 24 та ст. 34 Конституції України.

